

7. Перерва П.Г. Управління інноваційною діяльністю підприємства // Маркетинг: підручник / За ред. О.А.Старостіної. К.: Знання, 2009. С. 461–518.
8. Kocziszky György, Pererva P.G., Szakaly D., Somosi Veres M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
9. Перерва П.Г. Управління маркетингом на машинобудівному підприємстві // Навч. посібник для інж.-техн. вузів.- Харків : «Основа», 1993. — 288с.
10. Pererva P., Nagy S., Maslak M. (2018) Organization of marketing activities on the intrapreneurship // *MIND Journal*. №5. 10 p.
11. Kocziszky G., Pererva P.G., Veres Somosi M. (2019) Compliance program: [tutorial]. Kharkov; Miskolc : NTU «KhPI». 689 p.
12. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Визначення ризику оцінки стану кон'юнктури вітчизняного ринку асинхронних двигунів // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 1. С. 79–88.
13. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.

Чигринський В.А.

здобувач PhD,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

АНАЛІТИЧНА Й ПРОГНОСТИЧНА ФУНКЦІЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ: МЕТОДИКО-ПРОЦЕДУРНИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ

В умовах російсько-української війни, перед системою публічного управління національною безпекою постає загальна проблема розробки і невідкладного впровадження в публічно-управлінську практику нової парадигми політики національної безпеки, яка давала б надійні методологічні орієнтири для своєчасного й адекватного реагування на загрози національним інтересам України.

Ця обставина й визначає зв'язок загальної проблеми розбудови національної системи стійкості з найважливішими науково-практичними завданнями забезпечення організаційної стійкості механізмів реагування на кризи, що загрожують національній безпеці, на загрози національним інтересам України в умовах динамічного безпекового середовища.

В офіційному дискурсі національної стійкості України поняття «організаційна стійкість» трактується як «здатність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій ідентифікувати, готуватися, реагувати на загрози, адаптуватися до змін безпекового середовища, підтримувати стале функціонування до, під час і після настання кризової ситуації задля збереження функціонування і подальшого розвитку» [1].

В науковому дискурсі в рамках системної парадигми проектувальної діяльності визначено місію, функції та завдання системи національної стійкості [2].

У пропонованій публікації розглянемо методико-процедурний аспект реалізації аналітичної й прогностичної функцій системи забезпечення національної стійкості.

Попередньо зауважимо, що під поняттям «система забезпечення національної стійкості» пропонуємо розуміти сукупність вже існуючих і спеціально створюваних органів, формальних і неформальних державних і громадських структур, суспільних об'єднань, а також правових, політичних, економічних, інформаційних зв'язків між ними, механізмів, інструментів, технологій реагування на надзвичайні ситуації, кризові ситуації у сфері національної безпеки, загрози національній безпеці, застосування яких гарантує безпеку і безперервність функціонування основних сфер життєдіяльності суспільства і держави.

Аналіз результатів наукових досліджень [3–7] дозволило нам визначити місію системи забезпечення національної стійкості — це своєчасне виявлення та ідентифікація кризових та надзвичайних ситуацій, що загрожують національній безпеці, загроз національним інтересам та адекватне реактивне й проактивне реагування на них задля гарантування сталого функціонування держави з питань протистояння загрозам будь-якого походження і характеру.

Місія системи забезпечення національної стійкості досягається реалізацією низки функцій цієї системи, як-от:

1) аналітичної функції, що забезпечує управлінською інформацією суб'єкти забезпечення національної стійкості;

2) прогностичної функції, що забезпечує прогностичною інформацією суб'єкти забезпечення національної стійкості щодо тенденцій розвитку загроз національній безпеці, кризових ситуацій у цій сфері та надзвичайних ситуацій;

3) організаційно-управлінської функції, що забезпечує організацію та управління процесами забезпечення національної стійкості;

4) функції реагування, що забезпечує здійснення заходів проактивного і реактивного реагування на загрози національній безпеці, кризові ситуації у сфері національної безпеки, надзвичайні ситуації різного характеру;

5) функції організаційної взаємодії, що забезпечує взаємодію суб'єктів забезпечення національної стійкості на основі оцінки рівня реалізації загроз національній безпеці, оцінки рівня розгортання кризових ситуацій у цій сфері та надзвичайних ситуацій;

6) функції кризових комунікацій у сфері національної стійкості, що передбачає збирання та опрацювання інформації щодо проблем забезпечення національної стійкості, розповсюдження цієї інформації серед суспільства.

Акцентуємо увагу на методико-процедурному аспекті реалізації аналітичної та прогностичної функцій системи забезпечення національної стійкості.

Аналітична функція передбачає послідовне виконання завдань:

створення банку даних щодо загроз національній безпеці, кризових ситуацій у сфері національної безпеки, надзвичайних ситуацій;

своєчасне виявлення та оцінка рівня реалізації загроз національній безпеці, оцінка рівня розгортання кризових ситуацій у цій сфері та надзвичайних ситуацій;

розробка рекомендацій відповідним суб'єктам забезпечення національної стійкості стосовно заходів реактивного реагування на загрози національній безпеці, кризові та надзвичайні ситуації.

Прогностична функція, що передбачає послідовне виконання завдань:

прогнозування тенденцій розвитку загроз національній безпеці, кризових ситуацій у сфері національної безпеки, надзвичайних ситуацій в інтересах забезпечення динамічної стійкості держави;

прогнозування тенденцій розвитку внутрішньо-політичної ситуації та безпекової ситуації в інтересах забезпечення суспільно-політичної стабільності;

розробка рекомендацій відповідним суб'єктам забезпечення національної стійкості стосовно заходів проактивного реагування на загрози національній безпеці, кризові та надзвичайні ситуації.

Отже, успішна реалізація аналітичної та прогностичної функцій системи забезпечення національної стійкості має здійснюватися відповідно до запропонованої нами інформаційно-логічної моделі виконання завдань згаданих функцій. Ця модель поєднує в собі принцип врахування всезагальних зв'язків, і елементи інших принципів функціонування систем управління.

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 20 серпня 2021 року № 479/2021 «Про запровадження національної системи стійкості». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>;

2. Чигринський В.А., Шевченко М.М. Національна система стійкості України: місія, функції, завдання. *Стійкість особового складу Збройних Сил України: актуальні питання емпіричного виміру та розвитку*: Матеріали III науково-практичного семінару (Київ, 12 грудня 2024 р.) / За заг. ред. В.М. Мороза. К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2024. С. 17–23.

3. Галушко С.О., Шевченко М.М., Шерстюк Є.І. Розвиток системи забезпечення реагування на кризові ситуації у воєнній сфері України: актуальні проблеми та шляхи їх розв'язання. *Досвід застосування збройних сил у світових війнах і воєнних конфліктах ХХ — початку ХХІ ст.: тенденції та закономірності*: зб. наук. пр. / Кол. авторів; за ред. І.І. Фурмана. К.: ЦП «Компринт», 2023. Вип. 12. С. 271–283.

4. Гута С.С. Державне управління в умовах кризових ситуацій, зумовлених воєнно-політичними чинниками: дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / НАДУ. К., 2020, 224 с.;

5. Соколов В.А. Інституалізація аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки: зарубіжний та вітчизняний досвід: монографія. К. : НАДУ, 2021. 375 с.

6. Іванова В.М., Шевченко М.М. Розвиток системи кризового менеджменту у сфері національної безпеки і оборони України: теоретико-методологічні проблеми та шляхи їх розв'язання. *Інтернаука*. «Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека». URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2024/8/10188>

7. Андреев С.С., Шевченко М.М. Організаційна стійкість системи реагування на кризові ситуації у сфері воєнної безпеки України: проблеми функціонування та шляхи їх розв'язання. *Досвід застосування збройних сил у світових війнах і воєнних конфліктах ХХ — початку ХХІ ст.: тенденції та закономірності*: зб. наук. пр. / Кол. авторів; за ред. І.І. Фурмана. К.: ЦП «Компринт», 2024. Вип. 13. С. 171–192.

Чумак В.П.
здобувач PhD,
ДННУ «Академія фінансового управління»

МЕТОДИ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Використання трансфертного ціноутворення у межах великих транснаціональних структур і ланцюжків виробництва доданої вартості значно впливає на багато соціально-економічних процесів як у приймаючих країнах, так і в країнах розташування материнських компаній ТНК і МНК. Застосування різних інструментів трансфертного ціноутворення дозволяє великим міжнародним корпораціям сформулювати додаткові конкурентні переваги та уникати багатьох інструментів державного регулювання у сферах: оподаткування, залучення іноземних інвестицій, репатріації прибутку, відтоку капіталів, монополізації ринків тощо.

Система трансфертного ціноутворення застосовується в міжнародних корпораціях з метою економії на транзакційних витратах, з одного боку, і з іншого боку як спосіб скорочення податкового навантаження. І перше, і друге створює конкурентні переваги та умови для монополізації ринків. У межах національних ринків за умови загострення конкуренції та зниження цін це може мати позитивні наслідки для суспільства. Водночас міжнародні корпорації через систему трансфертного ціноутворення мають можливість монопольної експансії на національні ринки завдяки маневруванню значними ресурсами між підконтрольними центрами витрат, доходів та прибутку.

Протягом останніх десятиліть неодноразово робилися спроби формування єдиних правил контролю над трансфертним ціноутворенням. Використання таких правил може мати суперечливі наслідки. З одного боку, наявність єдиних прийнятних правил створює сприятливі умови для компаній для розширення бізнесу за кордоном та дозволяє знизити ризики подвійного оподаткування. З іншого боку, використання єдиних правил відкриває внутрішні ринки для монополізації із боку найбільших корпорацій. Така ситуація, безумовно, неприйнятна для урядів багатьох країн, що приймають.

У податковій сфері країни взаємодіють на основі укладених двосторонніх договорів (Конвенцій про запобігання подвійному оподаткуванню), більшість з яких ґрунтується на Модельній конвенції ОЕСР (організації, яка проводить політику щодо трансфертного ціноутворення). Аналіз статті Модельної конвенції про пов'язаних осіб (стаття 9) свідчить, що у ній визначається лише загальний принцип розподілу податкової бази, але не встановлюється